

ဘာသာပြန်သူ၏ အမည်

၁၉။ ကြည့်ရှုဖွယ် ညနေခင်း	၁၂၆
၂၀။ ဇော်နန်း ညစာစားပွဲ	၁၃၀
၂၁။ 'တန်း' ဆီ စာတံလမ်း	၁၃၆
၂၂။ သီပေါတွင် နေ့လယ်စာစားခြင်း	၁၄၃
၂၃။ ပြည်နယ်ရပ်ပု	၁၄၇
၂၄။ အရိုးကောက်ပွဲ	၁၆၁
၂၅။ သီချင်းခံ	၁၆၆
၂၆။ ရတနာများနှင့် လောင်းကစားပိုင်း	၁၆၉
၂၇။ နှစ်ဆယ်ချိုင်ပုခင်း	၁၇၄
၂၈။ ကမ္ဘာ့နိုင်ငံရေး အခြေအနေ	၁၈၁
၂၉။ ဘော်တွင်း	၁၈၆
၃၀။ ထီးတစ်သန်း ဇော်နန်းမှ သခင်မ နတ်ကြေးမုံ	၁၉၁
၃၁။ တရုတ်နယ်စပ်	၁၉၅
၃၂။ သခင်မလေး ရေမြှုပ်ညင်သာ	၁၉၈
၃၃။ ချိုးဖြူ	၂၀၇
၃၄။ ကျိုင်းတုံခရီး	၂၂၂
၃၅။ လူသတ်မှုစာတံလမ်း	၂၂၆
၃၆။ မဟာဒေဝီ တစ်ထိလာ	၂၃၂
၃၇။ နင်းတောင်	၂၃၅
၃၈။ တစ်ထိလာနှင့်အတူ ခရီးဆက်ခြင်း	၂၄၀
၃၉။ ဂရိယာ တစ္ဆေ	၂၅၀
၄၀။ မိုးနဲဇော်နန်း	၂၆၀
၄၁။ နတ်ဆက်ခြင်း	၂၆၇
၄၂။ ဂရိယာ တစ္ဆေ	၂၇၆
၄၃။ မိုးနဲဇော်နန်း	၂၈၄
၄၄။ မဟာဒေဝီ၏ ညစာစားပွဲ	၂၉၁
၄၅။ ဇော်နန်းသူနှင့် လက်ဖက်ရည်သောက်ခြင်း	၂၉၈
၄၆။ 'စမ်း' သခင်မ	၃၀၅
၄၇။ မိုးနဲဇော်နန်း အလည်သွားခြင်း	၃၁၈

ဘာသာပြန်သူ၏ အမည်

နေဝင်ဘုရင်များ ရေးသူ မောရစ်ကောလစ်နှင့် အထူး မိတ်ဆက်ပေးစရာ လိုမည်ထင်ပါ။ ယခု ဤစာအုပ်နှင့် ပတ်သက်၍ သူနှင့်ဆက်စပ်နေသော အကြောင်းအရာ အနည်းငယ် တင်ပြချင်သည်။ ကောလစ်သည် ဗြိတိသျှကိုလိုနီ အုပ်ချုပ်ရေးဝန်ထမ်း ဖြစ်သည့် အိန္ဒိယ ပဋိညာဉ်ခံဝန်ထမ်း (Indian Civil Service=ICS) တစ်ယောက် ဖြစ်သည်။ မြန်မာတို့က အိုင်စီအက်စ် (I C S) ဟု သိနားလည်ထားသည့် ရာထူးဖြစ်သည်။ အင်္ဂလိပ်သည် မြန်မာနိုင်ငံတစ်ခုလုံးကို သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် အုပ်ချုပ်ရေးအမှုထမ်းများ ခန့်ထားပြီး အုပ်ချုပ်စေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကို တောင် သိမ်းပိုက်သည့်အခါ အိန္ဒိယနိုင်ငံ၏ ပြည်နယ်စွဲ တစ်ခုအဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး အိန္ဒိယဘုရင်ခံအား အုပ်ချုပ်စေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ခုတိယဘုရင်ခံသည် ခေလီတွင် ရုံးပိုက်သော အိန္ဒိယနိုင်ငံ ဘုရင်ခံချုပ်၏ လက်အောက်ခံ ဖြစ်သည်။ အိန္ဒိယကို မြန်မာနိုင်ငံထက် ခေတ္တ သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီး အဆိုပါ အိုင်စီအက်စ် များအား အုပ်ချုပ်ခိုင်းသည်။ အင်္ဂလိပ် ပညာတတ်တို့သည် အိုင်စီအက်စ်ရာထူးကို များစွာ မက်မောကြသည်။ အင်္ဂလိပ် တက္ကသိုလ်ကြီး နှစ်ခုဖြစ်သည့် အောက်စဖို့နှင့် ကိန်းဘရစ်တို့မှ ထွက်သူများသည် အိုင်စီအက်စ်ရာထူး ရကြသည်။ အိုင်စီအက်စ်အဖြစ် အိုင်ပီအက်စ် (I P S= Indian Police Service)၊ အိုင်အမ်အက်စ် (I M S= Indian Medical Service) စသည်တို့ ရှိသေးသည်။ ၁၉၃၇ တွင် မြန်မာနိုင်ငံကို အိန္ဒိယမှ ခွဲထုတ်လိုက်သည့်အခါ ထိုရာထူးသည် ဘီစီအက်စ် (B C S= Burma Civil Service) ဖြစ်လာသည်။ သည်မတိုင်မီ ဘေဇာကပင် အိုင်စီအက်စ်ရာထူးများကို မြန်မာလူမျိုးများအား ခန့်ထားစ ပြုလာသည်။ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်မှ ဝိဇ္ဇာဂုဏ်ထူး ဆောင်သူများ အိုင်စီအက်စ်ရာထူးကို မှန်းကြသည်။ တက္ကသိုလ်ကျောင်းအုပ်က ဘုရင်ခံထံ ထောက်ခံသည်။ အချွေးခံရပြီဆိုလျှင် အိုင်စီအက်စ်လောင်းကို ဘီလပ်သို့ပို့ကာ ဘီလပ်စက်ရုံမှာ ပုံသွင်းသည်။ သို့ဖြစ်ရာ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားတို့မှာ ကျောင်းအုပ်နှင့် တည့်ပိုလိုသည်။ သူတို့သည် ရာထူးလက်ခံရသည့်အခါ ငြိအုပ်၊ ဝန်ထောက်၊ အရေးပိုင်၊ တိုင်းမင်းကြီး၊ အတွင်းဝန် စသည်တို့ ဖြစ်လာကြသည်။ ထိုအခါ သမီးကညာ စိန်တစ်ဆင်စာ၊ လယ်ဧက ၁၀၀ တို့က ဧည့်နေသည်။ အိုင်စီအက်စ် ဖြစ်ပြီဆိုလျှင် မယားရက်ကောင်းသည်။ မြန်မာတို့မှ မြန်မာစာ ဂုဏ်ထူးရသည့် ဦးစိန်တင်သည် အိုင်စီအက်စ် ဖြစ်လာသည်။ သူကား စာပေလောကတွင် လူသိများသူ သိပ္ပံမောင် ဖြစ်လေသည်။ ယခု စာအုပ်ရေးသူ မောရစ်ကောလစ်သည် ထိုကဲ့သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်မျိုး ဖြစ်လေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဗြိတိ၊ စစ်တွေ၊ သံတွဲ၊ စစ်ကိုင်း၊ ရန်ကုန်တို့၌ အမှုထမ်းပူးသည်။

ရန်ကုန်တွင် ရန်ကုန်ခရိုင် တရားသူကြီးအဖြစ် အမှုထမ်းရသည်။ ထိုစဉ်က သူစစ်ဆေးခဲ့သည့် အမှုများအကြောင်းကို Trials in Burma အဖြစ် ရေးသားခဲ့သည်။ ထိုစာအုပ်ကို စစ်မဖြစ်မီက ဒေါ်အမာ (နောင် လူထုဒေါ်အမာ) မြန်မာပြန်ပူးသည်။ ယခု ဘာသာပြန်သူလည်း မြန်မာပြည် အတွေ့အကြုံများ အမည်ဖြင့် ဘာသာပြန်ပူးသည်။ စန္ဒမာလာ၊ ယိုးဒယားစွဲက၊ မိပုရားစော စသည်တို့မှာ သူ၏ ထင်ရှားသော စာအုပ်များ ဖြစ်သည်။ ယင်းတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် သက်ဆိုင်သည့် စာအုပ်များ ဖြစ်သည်။

အိုင်စီအက်စ်များတွင် စာပေဝါသနာပါသူများ ရှိသည်။ သို့သော်လည်း အိုင်စီအက်စ်တိုင်း စာပေရေးကြား အိုင်စီအက်စ်ထဲက စာရေးသူ နည်းသည်။ စာရေးဆရာ ဖြစ်ပြီဆိုလျှင် သူတို့နိုင်ငံတွင် များစွာ လေးစားကြသည်။ အိုင်စီအက်စ်တို့သည် မြန်မာနိုင်ငံသို့ ရောက်လာကြသည့်အခါ ဝန်ထောက်၊ အရေးပိုင်၊ တိုင်းမင်းကြီး၊ ရာထူးများတွင် တာဝန်ထမ်းဆောင်ရင်း အလုပ်နှင့်သက်ဆိုင်သည့် စာအုပ်များ ပြုစုကြရသည်။ ဤသည်မှာ တာဝန်တစ်ရပ်လည်း ဖြစ်သည်။ ခရိုင်ဂေဇက်များ (District Gazetteers) မှာ ထိုစာအုပ်မျိုး ဖြစ်သည်။ သူတို့သည် တာဝန်ထမ်းရင်း ပညာရှင်ကြသည်။ တက္ကသိုလ်တွင် အမှုထမ်းသည့် အင်္ဂလိပ်တို့သည် သူတို့ သင်ကြားသည့် ဘာသာနှင့်ပတ်သက်သော ကျောင်းသုံးစာအုပ်များ ရေးကြသည်။ Owen က သင်္ချာကျောင်းသုံး၊ Dutley Stamp တို့က ပထဝီ၊ Furnival က ဘောဂဗေဒ စသည့် ကျောင်းသုံးများ ပြုစုသည်။ ပြီးလျှင် ထိုစာအုပ်များကို ကျောင်းသုံးပြုစွာနားသည်။

ကောလစ်သည် တက္ကသိုလ်ကျောင်းဆရာ မဟုတ်။ သို့ဖြစ်ရာ ကျောင်းသုံး စာအုပ် မရေး။ မြန်မာနိုင်ငံသမိုင်းကို လေ့လာသည်။ နား မျက်စိ ဖွင့်ထားသည်။ ပြီးတော့ ဝတ္ထုများ၊ ခရီးသွားစာအုပ်များ ရေးသည်။

ယခု နေဝင်ဘုရင်များမှာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမှုထမ်းကာ စောစီးစွာ အဖြစ် စားယူသွားပြီး မြန်မာနိုင်ငံသို့ ပြန်လာပြီး ရှမ်းပြည်နယ်သို့ ခရီးထွက်ရင်း ဖြစ်လာရသည့် ခရီးသွားစာအုပ် ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမှုထမ်းစဉ်က ရှမ်းပြည်နယ်သို့ သူမရောက်ခဲ့ပူးပေ။ အင်္ဂလန်သို့ ပြန်ပြီးမှ ရှမ်းပြည်နယ်တွင် အမှုထမ်းပူးသည့် ဝိလစ်မိုဂါတီ (ခွင့်ပြုန်လာသူ)နှင့် တွေ့ပြီး ရှမ်းပြည်နယ်သို့ စာအုပ်ရေးရန် ထွက်လာခဲ့ရာမှ ဤစာအုပ် ဖြစ်လာခြင်း ဖြစ်သည်။

ကောလစ်နှင့် ပတ်သက်၍ နောက်တစ်ချက် သိထားဖို့ ရှိသေးသည်။ သူသည် မြန်မာနိုင်ငံရောက် အခြား အင်္ဂလိပ် အိုင်စီအက်စ်များလို မကျင့်သုံးခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ တာဝန်ထမ်းဆောင်ရာတွင် ကောလစ်သည် လိပ်ပြာလှဲအောင် ကြိုးစားသည်။ ပုံစံကျ အင်္ဂလိပ် မဟုတ်။ အင်္ဂလိပ်နှင့် မြန်မာတို့ အချင်းဖြစ်လျှင် မှန်သည့်အတိုင်း သူက တရားစီရင်သည်။ ထိုအခါ အင်္ဂလိပ်တို့က သူ့ကို မကြိုက်။ ရန်ကုန်တွင် အင်္ဂလိပ်တို့

စုဝေးရာ ပဲခူးကလပ်နှင့် ကျွဲပခန်းနာကလပ်တို့က သူ့ကို ကြည့်သည်။ သို့ငြားလည်း သူကား အလျှော့မပေး။ သို့ဖြစ်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးတွင် အောင်မြင်နိုင်မည် မဟုတ်ဟု သူ သိသည်။ စောစော ပင်စင်ယူကာ အင်္ဂလန်သို့ ပြန်သည်။ စာရေးဆရာလောကသို့ သူ ဝင်သည်။ မြန်မာပြည် အတွေ့အကြုံများမှာ သူ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်သည်။ ယင်းတွင် သူ့စိတ်ထားကို သိနိုင်သည်။

နယ်ချဲ့အင်္ဂလိပ်လက်အောက်က မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်တို့အကြောင်း သိထားဖို့ လိုသေးသည်။ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ တတိယစစ်ပွဲ (၁၈၈၅) ပြီးနောက်ပိုင်းဖြစ်သည့်အခါ မြန်မာနိုင်ငံ တစ်ခုလုံးကို အင်္ဂလိပ်က သိမ်းပိုက်သည်။ ထိုအချိန်တွင် ရှမ်းပြည်နယ်များတွင် ပဒေသရာဇ် စော်ဘွားစော်ခံများ အုပ်စိုးနေသည်။ သူတို့သည် မြန်မာဘုရင်ကို ပဏ္ဍာဆက်ရသည့် လက်အောက်ခံ ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း သူတို့ ပြည်နယ်များတွင် ကား ပဒေသရာဇ် (ပဒေသရာဇာ-မင်းငယ်) များ ဖြစ်ပြီး သက်ဦးဆံပိုင် အုပ်ချုပ်သည်။ မြန်မာမင်းတို့ အစဉ်အလာအတိုင်း ဇော်နန်း(နန်းတော်)၊ ရာဇပလ္လင် စသည့် အဆောင်အယောင်များကို ပဒေသရာဇ်တို့ လက်ခံကျင့်သုံးသည်။ မဟာဒေဝီဟူသော မိပုရားမောင်ကြီးအပြင် ခေဝီငယ်များ နှစ်ဦး သုံးဦး ပေါင်းစပ် ခံမြန်းသည်။ မြန်မာဘုရင်ထံ ဇာမီးတော် ဆက်ရသည်။ မြန်မာဘုရင်က သမီးတော်ကို နန်းတော်မှာ ထားသည်။ အကယ်၍ စော်ဘွားစော်ခံ စသည့် မင်းငယ်တို့က ထောင်ထားခြားနားခဲ့သည် ရှိသော် သူ ဆက်သထားသည့် မြန်မာမင်း၏ နန်းတော်ရှိ သူ့သမီးမှာ ကြမ္မာငင်ပြီး စားစားခံ ဖြစ်သွားတော့သည်။ သမီးမျက်နှာကို ကြည့်ကာ ပဒေသရာဇ်သည် စကားစစ်ကို မတော်လှန်ရ။ ဤကဲ့သို့သော ဖြစ်ရပ်များကို ကောလစ်က နေဝင်ဘုရင်များတွင် ဖော်ပြထားသည်။ ဥပမာ မိုးနဲပြည်နယ်စော်ဘွား၏ ဖြစ်ရပ်များ၊ ယူလေးကို အင်္ဂလိပ် သိမ်းသည့်အခါ (၁၈၈၅) မိုးနဲစော်ဘွားသည် အခြားပြည်နယ်များ အင်္ဂလိပ်ထံ သစ္စာခံရန် သိမ်းသွင်းပေးခဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့မကြောင့် မိုးနဲဇော်နန်းအား ယူနယ်ဂျက်အလံ ထုခွင့်ပြုသည်။ မိုးနဲစော်ဘွား၏ မယ်တော်သည် အသက် တစ်ဆယ့်နှစ်နှစ် အရွယ်တွင် မင်းတုန်းမင်း၏ မိပုရားငယ် တစ်ယောက်အဖြစ် ယူလေးနန်းတော်တွင် နေထိုင်ရသည်။ မင်းတုန်းမင်း ကွယ်လွန်သည့်အခါ မိုးနဲ၏ မယ်တော်မှာ ဒုက္ခရောက်ရသည်။ သီပေါ တက်လာပြီး မင်းညီမင်းသားများအား ထောင်သွင်း အကျဉ်းထားသည်။ သတ်ဖြတ်မှုများ ဖြစ်ပွားသည်။ မိုးနဲစော်ဘွား၏ မယ်တော် အသတ်ခံရသည်ဟု ကြားသိရသည်။ မိုးနဲစော်ဘွားသည် သီပေါကို သစ္စာမခံတော့ပေ။ သီပေါမင်းက မိုးနဲကို တပ်များ စေလွှတ်တိုက်ခိုက်သည်။ မိုးနဲစော်ဘွားမှာ ကျိုင်းတုံသို့ ထွက်ပြေးတိမ်းရှောင်နေရသည်။ ဤဖြစ်ရပ်များကို ကောလစ် မှတ်တမ်းတင်ခဲ့သည်။

ယူလေးမြို့နန်းကို အင်္ဂလိပ် သိမ်းပိုက်ပြီးနောက် ရှမ်းပြည်နယ် စော်ဘွားစော်ခံ

များကို သိမ်းသွင်းရန် ဆာဂျော့စကော့ကို စေလွှတ်သည်။ စကော့သည် စာရေးဆရာ ချွေးအမည်ခံ နယ်ချဲ့ကိုယ်စားလှယ် ဖြစ်သည်။ ရှမ်းပြည်နယ်သို့ တပ်များ မစေလွှတ်။ ဆာဂျော့စကော့က စော်ဘွားများနှင့် ဆွေးနွေးကာ အင်္ဂလိပ်၏ သစ္စာကို မခံရသည်။ ရှမ်းစော်ဘွားများ၏ ပဒေသရာဇ် အခွင့်အရေးများကို မရုပ်သိမ်းဘဲ ခံစား စံစားခွင့်ပေးမည်ဟု ဆာဂျော့စကော့က ဆွေးနွေးသည်။ ဤသည်မှာ အင်္ဂလိပ်၏ သိမ်းသွင်း နည်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ယင်းနှင့် ဆက်စပ်နေသော ဖြစ်ရပ်တစ်ခု ကျိုင်းတုံပြည်နယ်တွင် ကြုံရသည်။ ထိုအချိန်က ကျိုင်းတုံပြည်နယ်ကို သိမ်းသွင်းရန် ဆာဂျော့စကော့ ရောက်သွားသည်။ ကျိုင်းတုံစော်ဘွားက အင်္ဂလိပ်လက်အောက်သို့ မဝင်လို။ ဆာဂျော့စကော့ကို စော်ဘွားက သတ်ရန် စီစဉ်သည်။ စော်ဘွား၏ အသက်နှစ်ဆယ်အရွယ် သမီးတော် တစ်ထိလာဒေဝီသည် မြင်းစီးသွားပြီး ဆာဂျော့စကော့ကို ကယ်သည်။ တစ်ထိလာ၏ အကြောင်းပြချက်မှာ ထိုအချိန်တွင် ကျိုင်းတုံပြည်နယ်ကို ပြင်သစ်ကလည်း သိမ်းပိုက်ရန် ကြံစည်နေသည်။ ပြင်သစ်သည် အင်္ဂလိပ်နှင့်အပြိုင် အရှေ့တောင်အာရှတွင် ကိုလိုနီ များ သိမ်းသွင်းနေသည်။ တစ်ထိလာက ပြင်သစ်တို့လက်အောက် နေရမည်ထက် အင်္ဂလိပ်လက်အောက် နေရမည်က ကောင်းသည်ဟု သဘောရကာ ဆာဂျော့စကော့၏ အသက်ကို ကယ်တင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤအကြောင်းများကို ကောလစ် မှတ်တမ်းတင်နိုင်ခဲ့သည်။

မည်သို့ဖြစ်စေ ကောလစ်သည် အင်္ဂလိပ်ဖြစ်ရာ အင်္ဂလိပ်တို့ အကျိုးစီးပွားကို ကြည့်သည်။ သို့သော်လည်း အင်္ဂလိပ် ဗျူရိုကရက်တို့တွင် ကောလစ်သည် လစ်ဘရယ် ဖြစ်သွားသည်။ သမာသမက် ကဲ့သည့်ဟု လူသိများသည်။ သို့ငြားလည်း အင်္ဂလိပ်စာတိုက် မစွန့်လွှတ်နိုင်သည့် ကိုလိုနီနယ်ချဲ့ သဘောထားတို့ကို နေဝင်ဘုရင်များတွင် တွေ့ရသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်ကို သိမ်းသွင်းသည့်အခါ အကြီးအကဲ စော်ဘွားစော်ခံတို့ကို လက်ဦးပထမ သိမ်းသွင်းရသည်။ သူတို့ကို အင်္ဂလိပ် ယဉ်ကျေးမှု စတင်လွှတ်သွင်းသည်။ ဘာသာ အယူဝါဒ၊ လူနေမှု အလေ့အကျင့် စသည်။ စော်ဘွားများနှင့် အပိုက်အရာခံရမည့် ဥပဒေများကို အင်္ဂလန်သို့ စေလွှတ်သည်။ အောက်စဖို့၊ ကိန်းဘရစ် စသည့်တို့တွင် ပညာသင်ကြားစေပြီး ဘီလပ်ပုံစံ သွင်းသည်။ ရှမ်းပြည်နယ် စော်ဘွားစော်ခံ သားစဉ် ဖြေးဆက်သည် အင်္ဂလိပ်စကားကို အရေးစကားလို ပြောတတ်လာသည်။ နန်း ခက်ရင်း ကိုင်ကာ ညစာစားပွဲ စားသည်။ ရှမ်းမိန့်နှင့် ပိုင်တို့ကို သောက်တတ်လာသည်။ ကောလစ်က ရှမ်းပြည်နယ်မှ စော်ဘွားစော်ခံတို့ကို ကျွန်တော်တို့ (အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့) မွေးစားခဲ့သည်ဟု သည် ပေါ်ဟာရကို သုံးနှုန်းခဲ့သည်။

ရှမ်းပြည်နယ် ခရီးတွင် ကောလစ်သည် အောက်အလွှာက ရှမ်းနှင့် တိုင်းရင်းသား

လူနည်းစုများထက် အထက်လွှာက ပဒေသရာဇ် စော်ဘွား ပြီးစားတို့နှင့်သာ အတွေ့အထိ များသည်။ ကောလစ်သည် ကိုလိုနီဝါဒ အလိုကျ ရှမ်းပြည်နယ် ပဒေသရာဇ်တို့၏ ဘဝကို ပီပြင်စွာ ဖော်ပြထားသည်။ ရှမ်းလူထုနှင့် ပဒေသရာဇ်တို့မှာ တခြားစီ ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲတွင် ထိုပဒေသရာဇ်တို့သည် မြန်မာနှင့် မပေါင်းနိုင်ပါဟု ဆန္ဒကို ထုတ်ဖော်ကြသည်။ သို့သော်လည်း ရှမ်းပြည် ပြည်သူ့လွတ်မြောက်ရေး အဖွဲ့ချုပ်က ရှမ်းလူထုကို စည်းရုံးကာ မြန်မာနှင့် ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများ တစ်ဖန် ကောင်းတန်းဒေသများ အပါအဝင် ကရင်၊ ကချင်၊ ချင်း၊ ကယား၊ မွန်၊ ရခိုင် စသည်တို့က ပြည်ထောင်စုအသွင်ကို ဖော်ရန် လူထုတိုက်ပွဲ ဆင်နွှဲကြသည်။ ဤသို့ဖြင့် ပင်လုံစာချုပ်သည် သီးပွင့်လာခဲ့ရသည်။ ပင်လုံစာချုပ်သည် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေး၏ ရှေ့ပြေး အောင်ပွဲတစ်ခု ဖြစ်လေသည်။ ပင်လုံတွင် စုစည်းခဲ့ကြသူများတွင် မြန်မာနှင့်အတူ လွတ်လပ်ရေးခရီး ချီတက်ချင်ကြသည့် ပဒေသရာဇ် စော်ဘွားအချို့ ပါဝင်သည်။ မိုးမိတ်၊ တောင်ပိုင်၊ မိုင်းပွန်၊ ညောင်ရွှေ စော်ဘွားတို့မှာ ပဒေသရာဇ်ဘဝကို ခွန်ကာ ပြည်ထောင်စု တည်ဆောက်ရေးတွင် ပူးပေါင်းလာကြသူများ ဖြစ်သည်။ သူတို့၏ ရုပ်ပုံလွှာများကို ကောလစ်က ရေးမြယ် ပြထားသည်။

နေဝင်ဘုရင်များတွင် အရှေ့နှင့် အနောက်တို့၏ မူလဘူတ ပဋိပက္ခတရားကို ရှာဖွေတွေ့နိုင်ပါစေဟု ဘာသာပြန်သူ ဆန္ဒပြပါသည်။